מח.

נר מצוה

יח א מיי מייא מהלי בכורים הלי כ טושיע ייד סי שה פעיף כה: יש ב מיי שם טושיע שם סעיף כו: ב ג מיי שם טושיע שם

מעיף כה: מעיר פכ"ד מהלי מלוה) טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף י: בב ה ו מיי' פכ"ה מהלי מלוה הל"ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סי

שימה מקובצת

לן אשתעבד נכסיה אלא: גן תיבת בו נמחק: גן יצאת ראשונה: ד] נכסיו. לכהן: כּן תי׳ כדאיתא נסחק: פן וני כדאיתא נמחק: ו) דלקחו חבית ובהמה בשותפות: ו) אסי מספקא ליה הלכך נוטל רביע בקרקע ורביע במעות. ופי׳ בקונטרס בב״ק שני לשונות בלשוז אחרוז פי׳ לשונות בלשון אחרון פי׳ שנוטל חלקו ואינו מפסיד כלום מחלקו המגיעו בנכסים הנשארי׳ אלא שמחצית חלקו דהוא: תן ואם לוקח: ען ונוטל הכל מן ואם לוקה: ען ונוטל הכל בכעותה: ין באחריות היה בכעותה: ין באחריות היה השני בקרקע: ילן פשיטא ליה דלאו: יכן אחרון שבקונטרס נראה: ינן אחרון דאמאי אית אית ליה למינקט שלשה בשלמא אי הוה: ידן ולדותיהן בשל אחד: טון וא"ת. עיין תוס' (נ"כ דף סנ ע"ב): עון בספק כזה שחכמים: יון נמי סוף פ׳ השוכר: יהו באגרא ואיתבר לשלם: יען לטבועין ניתנו או: כן הבית אית דאמרי לה להאי גיסא ואית דאמרי לה: לה] דמסקינן דברב פפא פליגי דל"ל לר"י דרב פפא פליגי דל"ל לר"י דרב פפא אלא קסבר דמלוה: כנן פפא לא אות ו' נמחק: כנן אבל מאי אות ל' נמחק: כדן ממש כדרב פפא כו' הבן שהיא . כתובה: **כס**] טעמיה דאמר זכא אי נמי: לו בתורה הכא אר במין כון בומדה: דאחייב קרבן וקסבר גובה: לון שלא הייתי מחייבו אם לא כו' על פה. עיין תוס' (קדושין דף יג): כח] דכתיב והאיש: לע] דאיירי אף במלוה על פה דלא ייפה

'היות כתובה בשטר כיון

. דבלאו הכי דבר פשוט הוא:

והא אישתעבדי להו נכםי. דקסבר השתא האחין שחלקו יורשין הן ומלוה על פה גובה מן היורשין אי נמי קסבר מלוה הכתובה בתורה ככתובה בשטר ומיהו במסקנא קאמר דבהכי פליגי: דבולי עלמא אית להו דרב אםי בו'. משמע הכל דר"מ מספקא ליה אי אית ברירה או לא

כרב אסי ותימה דר"מ יולית ליה ברירה בההיא דהלוקח יין מן הכותים ובמרובה (ב"ק סט:) ובפרק כל הגט (גיטין כה.) ורבא גופיה דמוקי להו הכא כרב אסי יש לתמוה דבפ׳ כל הגט (שם כו.) קאמר דבין ר׳ יהודה בין ר"ש אית להו ברירה ויש לחלק דיש ברירה היכא דמתני בפירוש כגון שני לוגין שאני עחיד להפריש והריני בועליך על מנת שירלה אבא וזה גטיך אם מתי ובהכי מתרלא הושיא דשמואל אדשמואל דלית ליה ברירה בסוף בילה (דף לו:) גבי שנים ם שלחחו בחמה בשותפות ובחהיא למי שחחזו (גיטין דף עה:) לחיתקין שמואל בגיטא דשכיב מרע אית ליה ברירה והוי גיטא לכי מיית כדדייק בריש כל הגט^{ט ה}: דאמר רב אסי אחיז שחלקו מחצה יורשיז כו'. מילתא דרב אסי איתא בפרק קמא דב"ק (דף ט.) ובבבא בתרא בסוף בית כור (דף קו.) דפליגי התם באחין שחלקו ובא בעל חוב וטרף חלקו של אחד מהם דרב אמר בטלה מחלוקת דיורשין הם ושמואל אמר ויתר דלקוחות הן ושלא באחריות ורב אסי יו מספקא שי בנכסים הנשארים (אלא שאינו) חלקו דהוא רביע הנכסים נוטל בקרקע וחלי האחר במעות משום דמספקא ליה אי כיורשין ונוטל הכל בקרקע או כלקוחות באחריות ויכול לסלקו במעות ולפירוש זה לא יתכן גירסת רבינו חננאל דגרס בפ׳ בית כור (שם) שלשה אחין ויש מפרש

בותבי' נותן ה' סלעים. דחחד מהן בכור: החב פטור. דמלי למימר הבכור מת. וה"ה נמי לבן הנשאר דפטור והאי לישנא דנקט האב פטור משום סיפא דבעי למיתני מת האב כו': פטורין. כדמפרש בגמרא: נסחייבו. כז בו נכסי האב לכהן כבעל

> הוא: ומדחי דמספקא ליה אם (כ) ברירה ויורשין נינהו או אין ברירה ולקוחות נינהו

חוב וחייבין לפרוע בין שניהס: אין כאן לכהן כלום. דאמר ליה הנקבה ינאת בו ראשון וכהן ידו על התחתונה דהמוליא מחבירו עליו הראיה: במ' הא דו אישמעבד נכסיה. דחוב מעליא ואומר איז אני בכור אלא אחי: כי לה חלקו נמי כו'. והה ליכה למימר דטריף נכסי משום אביהם דהא האב לא נתחייב כלום אלא בשביל הבנים טורפן ואמאי קתני אם נתנו כו׳ דמשמע דחם לח חלקו חייבין: שני יוסף בן שמעון. שהיה חיש אחד מוליא על אחד מהן שטר חוב וכל אחד מהן היה מדחהו לאמר לא אני הוא כי אם חבירי ולקחו בין שניהם שדה אחת טורף בעל חוב חליה דא"ל כו'. והכא נמי טורף הכהן ה' סלעים מהנכסים שהן יחד ואמר להו נמי הכי אם אתה הבכור מחלקך אני נוטל ואם אחיך הבכור מחלקו אני נוטל ובין שניכם תתפשרו: דלדידיה לא מלי סבע ליה. דכל חד וחד מדחי ליה: לא יפרע וקיימה לן מהי לה יפרע דלה יחבע לערב חחלה. עד שיחבע מן הלוה ולא יהא לו מה לפרוע: ה"נ דשקיל. אפי׳ חלקו דהא אישתעבדו נכסים בחיי האב ואע"פ שמלוה על פה היא גובה מן היורשין אם יש ירושה כשיעור החוב: דרב אסי. ס כדאיתא בב"ק בפ' ראשון (דף ט.): מחלה יורשין ומחלה לקוחות. ל) ול"ל ואוילו. ב) וב"ב ל) [כ ל ומויכן, כ) [כ כ קעד.], ג) שם קעג: קעד., ד) [כ"ק ט. כ"ב קו.], ב) [ערכין ו: וש"כן, ו) ל"ל אית, ז) נגיטין כה:ן, ח) נוע"ע מוס׳ בילה לו: ד״ה ושמואל תוס' בינה מ: ד"ה ושמוחנ ותוס' יומא נו. ד"ה דברין, ט) ליה ונוטל בנכסים הנשארים חלקו צ"ק, י) למימר צ"ק, כ) צ"ל פלגי, () [שבועות מח:], מ) דרב פפא צ"ק, נ) במלוה ע"ם כו' שהיא כתובה ל"ק, ס) מקרי ל"ק,

הגהות הב"ח

(מ) נמ' וכח אשחעבדו להו נססי כל"ל ואות ל' נמחק: נכסי כל"ל ואות ל' נמחק: (ב) רש"י ד"ה מחלה וכו' אם יש ברירה:

גליון הש"ם

תום' ד"ה דאמר וכו' ולפי' זה אתיא נמי שפיר ולפי זה אתיא גמי שפיר ההוא דמרחץ וכו' ולא צריך לאוקמה כסומכום. ממוה לי הא רב ואמואל אוקמי מתני' דוקא בכל כאמצע חדש ומעעם תפיסה. ור"ג דפסק אף בסוף חדש כולו למשכיר דקרקע בחזקת בעליה קיימא הרי דג"כ דאזיל בתר מוחזק וממילא מוכח דר"ג ג"כ ס"ל דטעמא דמתני׳ דיחלוקו לא משום דחולק עמו והאי ספק כוודאי פלגא ופלגא דא"כ כוולטי פנגס ופנגס לסייכ איך פליג ריינ על מתני׳ בזה אע״כ דסייל דטעמא דמתני׳ כסומכוס ואיהו ס"ל כרבנן דאולינן בתר מוחזק ולע"ג:

מוסף רש"י

נכסיה דבר איניש אינוז ערבין ביה. כדכתיב (משלי כב) אם אין לך לשלם למה יקח משכבר מתחתיר, וכתיב המולה (רשב"ם ב"ב קעד.). לא יפרע מן הערב. מחלה עד את הלוה מינדובו ב"ד ואם אינ לו מב לשלם אז יפרע מן הערב (שם קעג.).

רבינו גרשום

מת אחד מהם. בתוך ל' יום האב פטור דמצי למימר הבכור מת: ואם לאו פטורין, דכל חד וחד מצי מחדי ליה: ר' יהודה אמר נתחייב (נכיס: ולא מצו מדחו ליה: אינו יכול להוציא מידן דכל חד מצי . אמר אנא נקיטנא פדיוז דחי: אמו אנאנקיטנא פוידן דוד: זכר ונקבה. שאחת ילדה זכר (ונקב' שאחת ילדה זכר) ואחת נקבה או ב' זכרים ונקבה שאחת ילדה זכר . ונקבה ואחת זכר נותן ה׳ סלעים לכהן בשביל ההיא סלעים לכהן בשביל ההיא דילדה זכר לחוד: ב' נקבות וזכר. שהאחת ילדה זכר ונקבה והאחת נקבה או כל . אחת זכר ונקבה אין כאן . לכהז כלום: וילדו ב׳ זכרים. ונתערבו האב פטור דהמוציא מחברו עליו הראיה: בעל חוב שיש לו שטר טל יירר שטר על יוסף בן שמעון . נובה אותה מהן דאמר ליה אי בדידך כו': והני נכסים נמי כי לא חלקו הוי בשותפות. אינון ערבין ביה שבעל חוב גובה מהן. מי איכא מידי דלדידיה לא מצי תבע דהא מת בתוך שלשים הבעידה מת בתון שלשים דאכתי לא איחייב בפדיון ולנכסיה דהוו ערב (לא) מצו תבעו והתנן המלוה כוי. וקי"ל דלא יתבע ערב . תחילה אלא בעל חוב והכא תחיקה אלא בעל חוב והכא בעל חוב לא מצי תבע: ודאיכא נכסי טובא לכל חד וחד הכי נמי דשקיל אע"ג דחלקו: מחצה יורשים ומחצה לקוחות. שהקנה זה לזה חלקו בשביל מה שתופש: מלוה הכתובה בתורה.

מתני' אמי שלא בכרה אשתו וילדה שני זכרים נותן ה' סלעים לכהן מת אחד מהן בתוך שלשים יום האב פמור מת האב והבנים קיימים ר"מ אומר אם נתנו עד שלא חלקו נתנו ואם לאו פטורין ר' יהודה אומר בתחייבו נכסים יזכר ונקבה אין כאן לכהן כלום: גמ' דמית האב אימת אילימא דמית לאחר ל' יום בהא אמר ר"מ כי חלקו פמורין והא (6) אשתעבדן 10 להו לנכסי אלא דמית בתוך ל' יום מ"ש כי חלקו דאזיל לגבי האי ומדחי ליה דאזיל ילגבי האי ומדחי ליה כי לא חלקו גמי ליזיל לגבי האי ולידחייה וליזיל לגבי האי ולידחייה א"ר ירמיה זאת אומרת שני יוסף בן שמעון שהיו בעיר אחת ולקחו שדה בשותפות בעל חוב גובה אותה מהם דאמר ליה אי בדידך מסיקנא מנתא דידך קא שקילנא ואי בחברך מסיקנא מנתא דחברד קא שקילנא יאמר רבא ימכדי נכסי דבר איניש אינון ערבין ביה מי איכא מידי דלדידיה לא מצי תבע ליה ולערב מצי תבע ליה והתגן מהמלוה את חבירו על ידי ערב לא יפרע מן הערב וקי"ל ידלא יתבע מן הערב תחלה אלא אמר רבא לעולם שמת לאחר ל' יום ואי דאיכא נכסי מובא ה"ג דשקיל והכא במאי עסקינן כגון דליכא אלא חמש סלעים ודכולי עלמא אית להו דרב אםי דאמר רב אסי 🤊 האחין שחלקו מחצה יורשין ומחצה להוחות ודכולי עלמא סמלוה הכתובה בתורה

הלכך מחלה יורשין ומחלה לקוחות: מלוה הכסובה בסורה. שנוטל חלי חלקו הראוי לו ורביע חלקו נוטל בקרקע ורביע במעות וחלי חלקו מפסיד משום דחם הוח יורש יש לו ליטול חלק משלם כגון ואם 🗖 שלא באחריות יש לו להפסיד ונוטל חלי חלקו מספק ומה שנוטל נמי מספקא לן אם מכח ירושה נוטל ויש לו ליקח הכל בקרקע או מכח דהוי כלוקח באחריות ונוטל ש במעות הלכך נוטל מחצה בקרקע דהיינו רביע ומחצה במעות וקשה לפירוש זה דהשתא אי לא הוה לספוקי לן אלא אי כיורשין אי כלקוחות שלא באחריות יו נוטל חלקו בקרקע ומשום דאיכא נמי לספוקי דאפילו אי הוה לוקח שמא לוקח באחריות הוא הורע כחו אדרבה הוה לן "לומר דחלי חלקו יטול בקרקע והרביע במעות ועוד דמוקמינן הכא מתני' כגון דליכא אלא חמשה סלעים ואי לא חשיב להו רב אסי כיורשין אלא ברביע אפילו יש שם עשר סלעים פטורים שלא יכול לגבות הכהן כי אם הרביע דהוו בהו כיורשים והיינו חלי חמש וללשון ראשון שפירש בהונטרס בב"ק (דף ט.) שנוטל חלי חלקו בקרקע או במעות משום דמספקא לן אי הוו כיורשין או לקוחות שלא באחריות אותו לשון נמי יתכן בין גירסת שני אחין בין גירסת שלשה ומיהו קשיא מנא ליה להש"ס שמספקא לרב אסי כלל ביורשין דלמא פשיטא יא דלאו יורשין נינהו אלא מספקא ליה אי הוו כלקוחות באחריות או כלקוחות שלא באחריות ועוד דלא הוה שייך למיתני תרי זימני רביע כיון דאו או קתני וכלשון אחרון ים נראה ולא יתכן לגרום כלל שלשה אחון ים דמאי אית ליה למינקט שלשה אי הוה נקט חמשה אורחיה דהש"ס הוא בכל דוכתי כמו היו חמשה תובעין אותו ה' נשים שנחערבו ולדומיהן ^{יז}ו כל אחד מחמשה אבל שלשה לאו אורחיה למינקט כיון שכך שוין שנים כשלשה וא״מ ^{עוז} מאחר דמספקא ליה לרב אסי אי כיורשין הוו אי כלקוחות לימא המוציא מחבירו עליו הראיה דאפילו לסומכוס לא מסתבר הכא לומר חולקין בספק 🕮 זה בזה שחכמים מסופקים בהוראה וי"ל שיש דברים דהיכא דהדין מסופק לחכמים כי הכא עשו אותו כודאי פלגא הכי ופלגא הכי כדאשכחן נמי יש בפרק השוכר את האומנים (ב״מ פג.) גבי הני דדרו באגרא יח לישלם פלגא קרוב לפשיעה וקרוב לאונס דמה נפשך או כוליה פשיעה או כוליה אונס ואי מספקא לן ה"ל למימר המע"ה וכן בפ' מי שמת (ב"ב קמה) דקאמר ר' יוסי קדשה בעשרים נותן לו שלשים חלאין דמספקא ליה אי קדושין לטיבועין 👊 או לא ועושה כאילו ודאי מחלה לטיבועין ומחלה לאו לטיבועין ובפ' יש נוחלין (שם קכו) גבי בכור דאמרינן ובמלוה שעמו י' פליגי ° ולפירוש זה אחיא נמי שפיר ההוא דמרחץ דהשואל בסוף הפ' (ב"מ קב.) דקאמר יחלקו את חדש העיבור לכולי עלמא ולא לריך לאוקמה כסומכוס ויש דברים שאמרו חכמים 🖰 והשתא דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד ויש דברים שאמרו סכמים שודא דדייני כי התם בריש המוכר את הבית וב״ב שב: ושם) © דאמרי לה להאי גיסא ואמרי לה להאי גיסא שודא דדייני: וד⊂ודי מלוה הכתובה בתורה לאו בכתובה בשמר דמיא. גם נמסקנא יהיה כן דאמרינן נדרב אסי או נדרב פפא קמיפלגי דמשמע אי כולהו אית להו דרב אסי ודרב פפא היו פטורין מטעם חמש ולא חלי חמש וחימה דלקמן בפירקין (דף מט:) אמר דרבי יהודה סבר ככחובה בשטר דמיא ועוד קשה למאי דמסקיטן ^{אן} בדרב פפא קמיפלגי דלית ליה לרבי יהודה דרב פפא אלמא קסבר דמלוה על פה גובה אף מן הלקוחות אטו מי לית לר׳ יהודה הא דתנן בגט פשוט (ב"ב דף קעה.) המלוה את חבירו בשטר גובה מנכסים משועבדים על פה גובה מן בני חורין ועיקר מילמיה דרב פפא 🕫 לאו איתמר אלא לאשמועינן דגובה מן היורשים לאפוקי מדרב ושמואל דאמרי מלוה על פה אינו גובה לא מן היורשין ולא מן הלקוחות אבל כם למאי דאינו גובה מן הלקוחות זה אינו שום חידוש ודבר פשוט הוא בכל הש"ס ונראה לפרש לפי המסקנא דלאו ממש להוש כרב פפא קאמר אלא 0 כמלוה על פה כי הך דפדיון הבן כשהיא כתובה ובפ"ק דקדושין (דף כט:) איתא להא דלקמן וגרסיטן שם ר' יהודה לטעמיה דאמר מלוה הכחובה בחורה ככחובה בשטר דמיא והיינו 🕫 לטעמא דהכא אי נמי בדרב פפא ממש קמיפלגי דרב פפא גופיה צריך לומר דאיירי נמי במלוה הכחובה בתורה דבפרק קמא דקדושין (דף יג:) קאמר רב פפא הלכתא מלוה על פה גובה מן היורשין שיעבודא דאורייתא ובפ׳ גט פשוט (ב״ב דף קטו.) מפרש טעמא שלא תנעול דלת בפני לווין ול״ל דבקדושין איירי במלוה הכחובה בתורה ^{דון} דקסבר גובה מן היורשים ולא מן הלקוחות ובההיא איירינן הכא דר' יהודה לית ליה דרב פפא וקסבר דגובה מן הלקוחות: במרכז בתובה בתורה. היינו דוקא כגון פדיון הבן וערכין ומקין וכיולא בהן שלא פיו נחחייבו אם לא שחייבתו חורה אבל מלוה על פה אע"ג דכתיב (דברים כד) פיו האיש אשר אתה נושה בו יוליא אליך את העבוט לא ¹⁰ (מקרא) כחובה להיות כתובה בשטר ואע"ג דאיירי ²⁰ על פה דלא חייבתו ממה שכתובה בתורה כיון דבלאו הכי פשיטא הוא שיש לו לשלם מה שהלווהו: